

ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ ПОМІСНИХ ВІВЦЕМАТОК, ОТРИМАНИХ ВІД БАРАНІВ ПОРОДИ ДОРПЕР

А. М. Маслюк, кандидат сільськогосподарських наук
ORCID ID: 0000-0002-4584-8764

О. Й. Атановська-Маслюк
ORCID ID: 0000-0001-6635-917X

В. М. Зіневич

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова
«Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

вул. Соборна, 1, смт Асканія-Нова, Чаплинський р-н,
Херсонська обл., 75230, Україна
e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Надійшла 14.06.2021

Мета. Дослідити відтворювальну здатність помісних вівцематок, отриманих від схрещування баранів породи дорпер м'ясного напрямку продуктивності з матками порід вітчизняної селекції. **Методи.** Зоотехнічний, науково-експериментальний, статистичний. **Результати.** Наведено аналіз використання помісних вівцематок, отриманих від маток асканійських м'ясо-вовнової та тонкорунної порід і баранів породи дорпер. Визначено відтворювальні якості помісних вівцематок за показниками: багатоплідність, збереженість та маса приплоду при народженні та відлученні. Встановлена ефективність спрямованого вирощування таранного використання вівцематок. Багатоплідність ярок становила 110%, вівцематок за другим ягінням та старше 140%. Одинаки при народженні важили в середньому 5,9 кг, двійневі 4,4 кг. Баранчики народжувались з живою масою 5,6 кг і були більшими від ярочок на 0,9 кг. Найвищий приріст живої маси був у перший місяць життя ягнят. **Висновки.** Помісні вівцематки характеризуються високими відтворювальними якостями. Відмічено високу багатоплідність вівцематок, отриманих в результаті схрещування вітчизняних генотипів з баранами породи дорпер. Встановлена перевага раннього парування ярок у порівнянні з традиційною у 18 місяців. Перевага помісей за кількісними ознаками над материнською породою свідчить про прояв звичайного гетерозису.

Ключові слова: вівці, помісі, багатоплідність, жива маса, збереженість, приріст.

DOI: <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2021-1-14-143-157>

REPRODUCTIVE QUALITIES of CROSSBRED EWES OBTAINED from DORPER BREED RAMS

A. M. Masliuk, Candidate of Agricultural Sciences,
ORCID ID: 0000-0002-4584-8764

O. Yo. Atanovska- Masliuk
ORCID ID: 0000-0001-6635-917X

V. M. Zinevych

“Ascania Nova” Institute of Animal Breeding in the Steppe Regions
named after M. F. Ivanov - National Scientific Selection-Genetics

Center for Sheep Breeding

1, Soborna Street, Askania Nova, Chaplynka district,
Kherson region, 75230, Ukraine

e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Aim. *To investigate the reproductive qualities of crossbred ewes, obtained from the crossing Dorper rams of meat-productivity with domestic breeds ewes. **Methods.** Zootechnical, scientific and experimental, statistical. **Results.** Analysis the using of hybrid ewes obtained from the ewes of Ascanian Meat-and-Wool and Fine-Fleeced breeds with Dorper rams is presented. The reproductive qualities of crossbred ewes were determined according to the indexes: multiple pregnancy, preservation and live weight of offspring at birth and weaning. The effectiveness of directed rearing and early use of ewes has been established. The fertility abundance was 110%, of ewe-lambs with the second lambing and ewes, which were older 140%. Singles lambs at birth weighed an average of 5.9 kg, twins 4.4 kg. The ram-lambs were born with a live weight of 5.6 kg and were 0.9 kg more than the ewe-lambs. The highest live weight gain was observed in the first month of lambs' life. **Conclusions.** Crossbred ewes were characterized by high reproductive qualities. A high prolificacy of ewes obtained by crossing domestic genotypes with Dorper rams was established. The advantage of early mating is established in comparison with that adopted at 18 months on the farm. The superiority of hybrids in terms of quantitative characteristics over the parental breed indicates the manifestation of the usual heterosis.*

Keywords: sheep, hybrids, multiple births, preservation, live weight, gain.

DOI: <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2021-1-14-143-157>

ВОСПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫЕ КАЧЕСТВА ПОМЕСНЫХ ОВЦЕМАТОК, ПОЛУЧЕННЫХ ОТ БАРАНОВ ПОРОДЫ ДОРПЕР

А. Н. Маслюк, кандидат сельскохозяйственных наук
ORCID ID: 0000-0002-4584-8764

А. И. Атановская-Маслюк
ORCID ID: 0000-0001-6635-917X

В. Н. Зиневич

Институт животноводства степных районов имени М. Ф. Иванова
«Аскания-Нова» - Национальный научный селекционно-генетический центр по овцеводству
ул. Соборная, 1, пгт. Аскания-Нова, Чаплинский р-н,
Херсонская обл., 75230, Украина
e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Цель. Исследовать воспроизводительные качества помесных овцематок, полученных от скрещивания баранов породы дорпер мясного направления продуктивности с матками пород отечественной селекции. **Методы.** Зоотехнический, научно-экспериментальный, статистический. **Результаты.** Приведен анализ использования помесных овцематок, полученных от овцематок асканийских мясошерстной и тонкорунной пород и баранов породы дорпер. Определены воспроизводительные качества помесных овцематок по показателям: многоплодие, сохранность и масса приплода при рождении и отбивке. Установлена эффективность направленного выращивания и раннего использования овцематок. Многоплодие ярок составляло 110%, овцематок со вторым ягнением и старше 140%. Одиночки при рождении весили в среднем 5,9 кг, двойни 4,4 кг. Баранчики рождались с живой массой 5,6 кг и были больше ярок на 0,9 кг. Самый высокий прирост живой массы был в первый месяц жизни ягнят. **Выводы.** Помесные овцематки характеризовались высокими воспроизводительными качествами. Установлено высокое многоплодие овцематок, полученных при скрещивании отечественных генотипов с баранами породы дорпер. Установлено преимущество раннего спаривания ярок, по сравнению с принятым в хозяйстве в 18 месяцев. Преимущество помесей по количественным признакам над материнской породой свидетельствует о проявлении обычного гетерозиса.

Ключевые слова: овцы, помеси, многоплодие, сохранность, живой вес, прирост.

DOI: <https://doi.org/10.33694/2617-0787-2021-1-14-143-157>

Постановка проблеми. Попит на молоду баранину та ягнятину за кордоном та Україні постійно зростає. В умовах вітчизняного та світового ринку тенденція збільшення саме цієї продукції може суттєво збільшити фінансові надходження та утримати галузь від повного знищення. Селекція на підвищення продуктивних якостей овець не можлива без вивчення та аналізу відтворювальних якостей вівцематок та інтенсивності їх використання [1, 2, 4, 5, 8, 10, 11].

Для розвитку м'ясного вівчарства та підвищення його рентабельності можливе лише за інтенсивного використання вівцематок, особливо помісних. Саме тому, дослідження їх рівня відтворювальних і материнських якостей стає необхідним для подальшого відбору й підбору порід для схрещування та гібридизації [1, 5, 10, 11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковцями багатьох країн доведено, що розвиток ягнят при народженні є однією з важливих ознак їх ембріональної скороспілості та життєздатності й служить базисом подальшого розвитку організму. Розвиток тварин від народження до відлучення припадає на період інтенсивного росту та формування їх особливостей, які є вирішальними як з біологічної, так і господарської сторін [1, 2, 5, 11].

Галузь вівчарства в Україні знаходиться в фінансово-економічній кризі. Занепад спричинений в першу чергу відсутністю попиту на вовну та зниження її ціни, що призвело до зменшення поголів'я овець, як в товарних так і в племінних господарствах, а також зниження продуктивності тварин. Вітчизняне вівчарство, орієнтовне на виробництво вовни, постраждало найбільше. Але ця галузь є багатопланою, тобто може продукувати не тільки вовну, але і молоко, ягнятину та баранину. Зараз попит в країні та за кордоном зростає саме на молоду баранину та ягнятину. В умовах вітчизняного та світового ринку збільшення саме цієї продукції може суттєво збільшити фінансові надходження та утримати галузь від повного знищення. Створення нових генотипів м'ясного напрямку продуктивності з підвищеними відтворювальними та материнськими якостями із використанням імпортних м'ясних порід не тільки підвищить економічну ефективність галузі, а й дасть змогу розширити генофонд овець України. За умови формування нових порід та типів важливо досліджувати особливості формування продуктивних ознак, відтворну здатність та селекційно-генетичні параметри генотипів овець м'ясного напрямку продуктивності в процесі їх створення [1,2,5,7,9].

У результаті встановити рівень багатоплідності та живої маси ягнят при народженні в залежності від кількості у приплоді; визначити збереженість та інтенсивність росту молодняку отриманого від помісних вівцематок; узагальнити отримані результати щодо впливу схрещування баранів породи дорпер м'ясного напрямку продуктив-

ності з матками порід вітчизняної селекції на відтворювальні ознаки помісних вівцематок.

Використання спеціалізованих генотипів овець м'ясного напрямку продуктивності з підвищеною відтворювальною здатністю забезпечить збільшення прибутку від 1 вівцематки у рік на 25 %. Це стане можливим за рахунок підвищення багатоплідності, збереженості та інтенсивності росту ягнят, а також зменшення витрат корму на одиницю їх приросту.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження продуктивності молодняку проводилися в стаді помісних овець ДП "ДГ ІТСР "Асканія-Нова"-ННСГЦВ".

Відтворювальну здатність вівцематок визначали за показниками їх запліднювальної здатності та плодючості, величини приплоду, молочності, збереженості молодняку, інтенсивності росту та живої маси при відлученні в залежності від типу народження та вирощування. Контроль за ростом і розвитком піддослідних тварин проводили шляхом їх індивідуального зважування в певні вікові періоди. Абсолютний і відносний приріст молодняку вивчено за показниками живої маси. Живу масу визначено шляхом зважування з точністю до 0,5 кг; ягнят при народженні - з точністю до 0,1 кг, при відлученні – з точністю до 0,1 кг з подальшим визначенням середньодобових приростів. Вивчення продуктивності помісних ярків-вівцематок проводили на тваринах аналогах за віком та умовами годівлі та утримання. Вивчення тварин різного віку було з урахуванням їх першого ягніння.

В 4-річних дослідженнях (2017-2020 рр.) були враховані показники усіх помісних вівцематок, отриманих від баранів породи дорпер. Так, найбільшою (25 голів) була група напівкровних тварин генотипу ♂дорпер × ♀асканійська м'ясо-вовнова порода з кросбредною вовною (АМВ). У поєднанні ♂дорпер (Д) × ♀асканійська тонкорунна порода (АТ) нараховувалося 10 голів, і 5 тварин були $\frac{3}{4}$ за породою дорпер та $\frac{1}{4}$ за асканійською м'ясо-вовною породою з кросбредною вовною.

Для вивчення ефективності раннього використання вівцематок, тобто ягніння у 12-19 місяців, сформовано дві групи з 2 та більше ягніннями.

Повторюваність багатоплідності вивчали методом визначення коефіцієнта кореляції між показниками багатоплідності у різні роки.

Оцінку продуктивності тварин здійснено у відповідності з вимогами Інструкції з бонітування овець (2003) [3]. Основні селекційні ознаки визначені за результатами індивідуальної оцінки всього піддослідного поголів'я.

Біометричну обробку матеріалів досліджень проводили згідно алгоритмів Н.А. Плохінського [6] з використанням комп'ютерної техніки та програмного забезпечення MS OFFICE 2010 EXCEL.

Результати досліджень. Найбільш точним методом обліку інтенсивності росту тварини є визначення її живої маси. Результати наших досліджень показали, що чистопородні та помісні ягнята обох статей і типу народження народилися досить великими та міцними, що узгоджується з результатами інших авторів [1, 2, 4, 5].

Інтенсифікація вівчарства в значній мірі залежить від використання вівцематок. Скоростиглість ярок впливає на кількість отриманого від них приплоду за час їх господарського використання. Нашими дослідженнями встановлено, що помісні ярки-вівцематки генотипу дорпер × асканійська м'ясо-вовнова з кросбредною вовною мали кращу запліднюваність та багатоплідність у порівнянні з чистопородними аналогами та напівкровними з породою тексель за однакового віку та умов вирощування (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняння відтворювальних якостей вівцематок різних генотипів при паруванні у 8-9 місяців

Показник	Генотип		
	АМВ	Д×АМВ	Т×АМВ
Спаровано, гол.	9	8	10
Ягнулися, гол.	4	8	8
Заплідненість, %	44,4	100,0	80,0
Народилося ягнят, гол.	4	11	8
В т.ч. живих	4	10	8
Багатоплідність, гол.	1,00	1,25	1,00
Відлучено ягнят, голів	4	7	6
Збереженість, %	100,0	70,0	75,0
Відлучено ягнят на одну спаровану вівцематку, гол.	0,44	0,88	0,6

Слід відмітити відсутність негативного впливу раннього використання вівцематок на їх здоров'я та продуктивність за умови їх спрямованого вирощування. Наступного року дослідні вівцематки відновилися після ягніння та увійшли до основної парувальної кампанії з усім стадом.

Відмічено перевагу помісних генотипів у порівнянні з материнською породою, коли кількість ягнят до відлучення в групі маток генотипу Д×АМВ, незважаючи на низьку збереженість та життєздатність потомства, була значно більшою, ніж у чистопородних.

У 2017-2020 роках об'ягнулися усі спаровані помісні вівцематки та ярки. Коли у чистопородних цей показник був на рівні 88-91%.

У 2020 році середня багатоплідність вівцематок була на рівні 130%. Слід зазначити, що багатоплідність маток при штучному осіменінні була нижчою на 40% у порівнянні з природним паруванням. Багатоплідність ярок становила 110%, вівцематок – 140% при другому та наступних ягніннях.

Жива маса ягнят при народженні залежала від їх кількості у припліді, так одинаки важили в середньому 5,9 кг, двійневі – 4,4 кг. Баранчики з живою масою 5,6 кг були більшими від ярочок на 0,9 кг. Жива маса ягнят, отриманих від схрещування баранів породи дорпер та асканійська м'ясо-вовнова, становила 5,2 кг (одинаків – 6 кг, двійневих – 4,4 кг), а генотипу дорпер асканійська тонкорунна – 5,4 кг (одинаків – 6 кг, двійневих – 3,9 кг).

При народженні ягнят проводили індивідуальну комплексну оцінку за типом, величиною, рухливістю, рефлексом ссання, швидкістю відходу меконію, станом шкіри, копитного рогу та постановкою ніг. Оцінка ягнят при народженні в середньому була 4,8 балів за 5-бальною шкалою. Одинаки отримали – 4,9 бали, двійневі 4,6 бали (рис. 1).

Рисунок 1. Вівцематка генотипу 1/2Д×1/2АТ з баранчиком з живою масою при народженні 7,4 кг, оцінка 5+

Ягнята від помісних вівцематок народжувалися міцними та життєздатними. Відхід ягнят у перші 24 години був 3,8%. Збереженість

ягнят, отриманих від помісних вівцематок у перші 72 години життя, становила 96,1%.

Значний вплив на економічну ефективність вівчарства має збереженість ягнят до відлучення. За рахунок високих материнських якостей помісних вівцематок збереженість приплоду до відлучення становила 90%.

Для вищої достовірності оцінки визначили динаміку відтворювальних якостей помісних вівцематок за весь період досліджень (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка відтворювальних якостей вівцематок

Вік при ягнінні	n	Багатоплідність, голів		Кількість ягнят при відлученні, кг		Збереженість, %
		$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	
1 рік	16	1,3±0,12	2	0,9±0,21	2	71
2 роки	40	1,6±0,09	2	1,4±0,09	2	89
3 роки	35	1,4±0,08	2	1,3±0,10	2	94
4 роки	8	1,5±0,19	2	1,3±0,25	2	83
У середньому	99	1,5±0,05	2	1,3±0,06	2	88

Так, найвищою багатоплідність була у дворічних вівцематок, при цьому 40% з них були після другого ягніння, а 60% – з першим. Збереженість приплоду найкращою була у 3-річних вівцематок і значно нижчою у маток, які вперше ягнилися у 12-19 місяців.

Відтворювальні якості вівцематок дещо різнилися в залежності від генотипу та кровності при недостовірній різниці (табл. 3).

Так, спостерігаємо вищі показники багатоплідності та кількості ягнят на рік життя у помісних вівцематок першого покоління (F1) у порівнянні з чистопородними аналогами та тваринами з більшою або меншою кровністю (F2), що є свідченням прояву відтворювального гетерозису при використанні плідників породи дорпер на матках вітчизняної селекції м'ясо-вовнового напрямку продуктивності.

Дещо поступалися вівцематки $\frac{3}{4}$ кровні за породою дорпер. При цьому найвища потенційна багатоплідність 3 ягнати була саме в цій групі.

Максимальний показник кількості живих ягнят на рік життя становив 1,92 голови у вівцематки генотипу 1/2Д×1/2АМВ за 4 ягніння. Щоб досягти такого показника тваринам з першим ягнінням у 2 роки потрібно народжувати 2 і більше ягнят 10 років поспіль. Саме тому, для підвищення ефективності ведення вівчарства необхідно досягти зменшення віку першого ягніння.

Таблиця 3. Відтворювальні якості вівцематок різного походження

Показник	1/2Д×1/2АМВ, 25 голів		1/2Д×1/2АТ, 10 голів		3/4Д×1/4АМВ, 5 голів	
	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max
Вік, років	3,1±0,13	4,2	2,8±0,06	3,1	2,7±0,07	2,9
Ягнінь на голову	2,7±0,19	4	2,4±0,09	3	1,8±0,07	2
Отримано ягнят на голову	4,0±0,39	8	3,2±0,23	6	2,6±0,25	5
Отримано живих ягнят на голову, гол.	3,9±0,35	8	3,2±0,23	5	2,2±0,22	4
Відлучено ягнят на голову, гол.	3,5±0,33	8	3,0±0,20	5	1,8±0,14	4
Збереженість приплоду, %	91,8	100	95,0	100	90,0	100
Потенційна багатоплідність, гол	1,4±0,06	2,0	1,3±0,06	2,0	1,4±0,11	2,5
Середня багатоплідність, гол.	1,4±0,05	2,0	1,3±0,06	2,0	1,2±0,09	2,0
Кількість ягнят на ягніння при відлученні, гол.	1,3±0,07	2,0	1,3±0,06	1,7	1,0±0,06	2,5
Ягнінь на один рік життя вівцематки	0,76±0,03	0,96	0,77±0,02	0,92	0,59±0,01	0,65
Ягнят (живих) на рік життя вівцематки, гол.	1,08±0,07	1,92	1,01±0,06	1,79	0,72±0,07	1,29
Ягнят при відлученні на рік життя вівцематки, гол.	0,98±0,07	1,92	0,95±0,06	1,54	0,60±0,04	0,97

Для наглядного порівняння приводимо лише аналогів напівкронних маток двох дослідних генотипів (рис. 2)

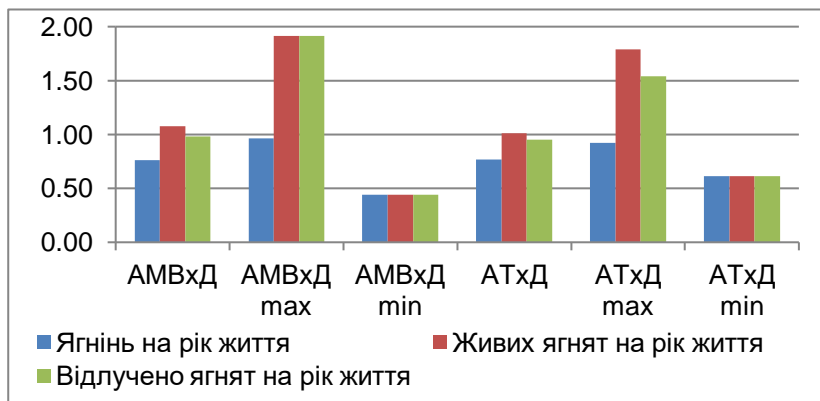

Рисунок 2. Показники відтворювальних якостей вівцематок у відношенні до їх віку

Більш рівномірними показниками відтворювальних якостей характеризувалися вівцематки генотипу 1/2Д×1/2АТ, коли найвищим був у маток поєднання 1/2Д×1/2АМВ.

Для встановлення ефективності використання вівцематок порівняли аналогів за віком, але різним віком при першому ягнінні, ранні (перший до 20 міс.) та пізні (після 20 місяців) (табл. 4).

Таблиця 4. Відтворювальні якості вівцематок аналогів за віком у розрізі першого ягніння

Показник	Пізні, 22 голови		Ранні, 10 голів	
	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max
Вік, років	2,72	-	2,85	-
Ягнінь на голову	1,82±0,09	2	2,80±0,10	3
Багатоплідність у рік, гол	-	-	1,25±0,06	
Кількість ягнят при відлучені у рік, гол	-	-	1,00±0,13	2,0
Багатоплідність у 2 роки, гол	1,71±0,14	2,0	1,50±0,12	2,0
Кількість ягнят при відлучені у 2 роки, гол.	1,47±0,17	2,0	1,50±0,12	2,0
Багатоплідність у 3 роки, гол	1,18±0,09	2,0	1,30±0,11	2,0
Кількість ягнят при відлучені у 3 роки, гол.	1,14±0,08	2,0	1,20±0,15	2,0
Отримано ягнят за життя на голову, гол.	2,50±0,24	5	3,80±0,30**	6
Отримано живих ягнят за життя на голову, гол.	2,41±0,23	4	3,80±0,30**	6
Відлучено ягнят за життя на голову, гол.	2,27±0,33	4	3,50±0,29**	5
Збереженість приплоду, %	95,5	100	92,5	100
Потенційна багатоплідність, гол	1,34±0,09	2,5	1,33±0,08	2,0
Середня багатоплідність, гол.	1,30±0,09	2,0	1,33±0,08	2,0
Кількість ягнят на ягніння при відлучені, гол.	1,23±0,09	2,0	1,23±0,08	1,7
Ягнінь на рік життя вівцематки	0,60±0,02	0,95	0,88±0,02***	0,92
Ягнят(живих) на рік життя вівцематки	0,78±0,06	1,29	1,18±0,08***	1,79
Ягнят при відлучені на рік життя вівцематки	0,73±0,06	1,19	1,09±0,08***	1,54

Примітка: тут і в наступних таблицях достовірність різниці між генотипами *P≥0,95, **P≥0,99, ***P≥0,999

Вівцематки, котрі ягнилися вперше у 20-міс. віці і старше переважали ровесниць за відтворювальними якостями. Але значно поступалися за пожиттєвою продуктивністю та відносними показниками при достовірній різниці. Слід зазначити, що ранні вівцематки ягнилися щороку та характеризувалися легкістю ягнінь.

Враховуючи показники продуктивності ранніх вівцематок, стає очевидним необхідність спрямованого вирощування та парування ярок до 15-місячного віку.

Вікову повторюваність багатоплідності визначали у вівцематок групованих за порядковим його номером ягніння, а також їх віком (табл. 5).

Таблиця 5. Коефіцієнт повторюваності багатоплідності помісних вівцематок

Порядковий номер ягніння	2	3	4	Середня багатоплідність
За порядковим номером ягніння				
1	0,126	0,241	0,258	0,737
2		0,313	0,304	0,664
3			0,369	0,698
4				0,611
За роками життя				
1	0,455	0,244	0,358	0,738
2		0,273	0,331	0,822
3			0,378	0,666
4				0,612

Повторюваність багатоплідності вівцематок, як і успадковувальність цієї ознаки, низька тому що залежить від паратипових умов. Але ми отримали середні та високі показники коефіцієнту кореляції з середніми значеннями багатоплідності за ряд ягнів. Слід відмітити, що повторюваність за роками життя вища, ніж за порядковим номером ягніння. Тому, коефіцієнт повторюваності можна використовувати для прогнозу продуктивності повновікових вівцематок при відборі тварин у ранньому віці.

Важливим показником відтворювальних якостей вівцематок є інтенсивність росту їх потомства (табл. 6).

При народженні жива маса ягнят, отриманих від помісних вівцематок, була високою. Баранчики були більшими від ярочок, одинаки на 0,8 кг, двійневі – на 0,5 кг.

Закономірна перевага відмічена за типом народження. Баранчики одинаки переважали двійневих аналогів на 1,6 кг, тоді як ярочки на 1,3 кг відповідно.

У місячному віці перевага однаків збільшується у порівнянні з двійнями. Але потенціал росту двійневих ягнят, отриманих від помісних вівцематок, досить високий, про що свідчить показник максимальної живої маси ягнят різного віку.

Таблиця 6. Динаміка росту ягнят, отриманих від помісних вівцематок

Показник	n	Стать, тип народження					
		Баранчики			Ярочки		
		$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	Cv, %	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	max	Cv, %
Одинаки							
Жива маса при народженні, кг	23	6,2±0,28	9,0	14,5	5,4 ±0,19	6,2	23,4
Жива маса в 1 місяць, кг	23	17,6±1,25	22,7	16,6	14,7±0,65	17,7	18,5
Жива маса у 2 місяці, кг	23	30,8±1,24	32,0	17,9	25,4±0,44	31,5	18,6
Жива маса при відлученні, кг	23	40,7±2,38	52,2	13,1	34,2±1,96	46,0	15,8
Двійневі							
Жива маса при народженні, кг	21	4,6±0,21	6,2	12,7	4,1±0,21	5,0	26,8
Жива маса в 1 місяць, кг	21	13,8±0,52	16,2	18,5	13,4±0,89	16,2	18,5
Жива маса у 2 місяці, кг	21	21,6±2,20	29,0	39,8	15,0±1,70	26,0	31,4
Жива маса при відлученні, кг	21	33,0±3,12	47,0	32,6	27,0±2,21	42,0	20,3

Мінливість показників живої маси була середньою. У ярочок одинаків вона дещо більша, і навпаки у ярочок менша, ніж у баранчиків.

Відлучали ягнят при досягненні молодшими 3-місячного віку. Найстаршим у цей період було 5 місяців, саме тому такі показники живої маси. Середній вік ягнят при відлученні становив 118 днів. Така інтенсивність забезпечила досягнення баранчиками забійних кондицій (жива маса 36-44 кг) ще у період підсосу та при відлученні.

Найвищими середньодобові прирости були у ягнят у перші два місяці життя за рахунок високої молочності вівцематок. Далі вони знижувалися. Слід відмітити, що середньодобові прирости одинаків обох статей значно зменшувалися в останні два місяці перед відлученням, в той час як у двійневих зменшення було незначним.

Для підвищення ефективності вівчарства визначальним є факт високої інтенсивності росту двійневих ягнят за рахунок високої молочності та кращих материнських якостей помісних вівцематок у поєднанні з гетерозисним ефектом інтенсивності росту потомства.

Відмічено високий потенціал за живою масою молодняку обох статей та типу народження отриманого від помісних вівцематок. Що доводить їх високу молочність та материнські якості (рис. 3).

Рисунок 3. Вівцематка генотипу 3/4Д×1/4АМВ з двійневим приплодом у віці 2,5 міс.

Максимальна інтенсивність росту відмічена у баранчика №4, отриманого від ярки генотипу 1/2Д×1/2АМВ. Середньодобовий приріст від народження з масою 5,5 кг до 5-місячного віку з масою 52,2 кг становив 300 г.

Висновки. Помісні вівцематки, отримані в результаті схрещування вітчизняних генотипів з баранами породи дорпер, характеризувалися високими відтворювальними якостями. Їх запліднювальна здатність 4 роки поспіль була 100% при багатоплідності (130-170%).

Встановлена перевага раннього використання ярок в порівнянні з традиційною у 18 місяців.

Отримано високі показники інтенсивності росту ягнят до відлучення за рахунок високої молочності та материнських якостей вівцематок досліджуваних генотипів.

Перевага помісей за показниками відтворювальної здатності над материнською породою свідчить про прояв звичайного гетерозису.

Використання помісних генотипів овець з високими відтворювальними якостями та підвищеним рівнем м'ясної продуктивності сприятиме підвищенню ефективності виробництва продукції вівчарства.

Список використаної літератури

1. Атановська О. Й. Ріст ягнят асканійського типу чорноголових овець асканійської м'ясо-вовнової породи в умовах низького рівня годівлі. *Вівчарство*. Нова Каховка : ПІЄЛ, 2007. № 34. С. 54–59.

2. Атановська-Маслюк О. Й., Жарук П. Г., Маслюк А. М. Особливості росту помісних ягнят, одержаних від вівцематок асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною та баранів породи тексель. *Вівчарство та козівництво*. Нова Каховка : ПІСЛ, 2019. № 4. С.18–33.

3. Інструкція з бонітування овець; Інструкція з ведення племінного обліку у вівчарстві та козівництві : норм. вироб.-практ. видання. Київ : концерн Селекція, 2003. 156 с.

4. Лесик О. Б., Похивка М. В. Відтворювальна здатність та молочна продуктивність вівцематок буковинського типу асканійської каракульської породи. *Науковий вісник "Асканія-Нова"*. 2016. Вип. 9. С. 65–73.

5. Маслюк А. М., Атановська-Маслюк О. Й., Зіневич В. М. Інтенсивність росту помісних ягнят F1, одержаних від вівцематок асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною та баранів породи дорпер. *Науковий вісник "Асканія-Нова"*. 2020. Вип. 13. С. 69–82.

6. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников. Москва : Колос, 1969. 256 с.

7. Capistrac A., Margetin M., Spanic J., Bachyncova T. Milk production and morphological properties of udder in sheep of Tsigay breed and their crosses with Suffolk breed / A. Capistrac, // J Farm Anim. Sci. 1997. Vol. 30. Pp. 110–18.

8. Dăăban S., Geor- gescu B., Pădeanu I., Pascal C. Genetic resource of Romania and young ovine meat production. *USAMV Cluj–Napoca Bulletin*. 2010. Vol. 67 (1–2). Pp. 157–162.

9. Duman L., Răducuță I., Ilișiu E., Marin A. Improvement of meat lamb production in Mures country by crossbreeding of local Tsigai breed with German Blackheaded breed / L. Duman, A.-M. Ciurea, V. Dreve, T. Bu- cătar // Scientific Papers. Series D. Animal Science. 2017. Vol. LX. Pp. 226–230.

10. Ilișiu E., Rău V., Miclea V., Rahmann G. Carcass Conformation and Tissue Composition of Tsigai and Crossbred Lambs by Suffolk and German Blackface Breeds. *Bulletin UASVM Animal Science and Biotechnologies*. 2011. Vol. 68 (1–2). Pp. 173–178.

11. Zeleke Tesema, Belay Deribe, Alemu Kefale, Mesin Lakew. Survival analysis and reproductive performance of Dorper x Tumele sheep. *Heliyon*. 2020. № 6. Pp. 1-5.

References

1. Atanovska, O. Y. (2007). Rist yahniat askaniiskoho typu chornoholovykh ovets askaniiskoi m'iaso-vovnovoi porody v umovakh nyzkoho rivnia hodivli [Growth of lambs of the Ascanian type of the Blackhead sheep of the Ascanian Meat-Wool breed under conditions of a low level of feeding]. V.I. Voronenko (Eds.), *Vivcharstvo – Sheep Breeding*. (Issue 34), (pp. 54–59). Nova Kakhovka: "PYEL" [in Ukrainian].

2. Atanovska-Masliuk, O. Y., Zharuk, P. H., & Masliuk, A. M. (2019). Osoblyvosti rostu pomisnykh yahniat, oderzhanykh vid vivtsematok askaniiskoi miaso-vovnovoi porody z krosbrednoiu vovnoiu ta baraniv porody teksel [The growth features of the hybrid lamb obtained from ewes of the Ascanian Meat-and-Wool breed with crossbred wool and Texel rams]. Yu.V. Vdovychenko

(Eds.), *Vivcharstvo ta kozivnytvstvo – Sheep Breeding and Goat Breeding*. (Issue 4), (pp. 18-33). Nova Kakhovka: “PYEL” [in Ukrainian].

3. *Instruktsiia z bonituvannia ovets; Instruktsiia z vedennia pleminnoho obliku u vivcharstvi ta kozivnytvstvi : norm. vyrob.-prakt. Vydannia [Instructions for grading sheep; Instructions for keeping breeding records in sheep and goat breeding: normative production-practical edition]*.(2003). Kyiv: Kontsern Selsktsiia [in Ukrainian].

4. Lesyk, O. B., & Pokhyvka, M. V. (2016). Vidtvoriuvalna zdavnist ta molochna produktyvnist vitsematok bukovynskoho typu askaniiskoi karakulskoi porody [Reproductive capacity and milk productivity of the Bukovinian type ewes of Ascanian Karakul breed]. *Naukovyi visnyk «Askaniia-Nova» - Scientific Herald «Askania Nova»*, 9, 65-73 [in Ukrainian].

5. Masliuk, A. M., Atanovska-Masliuk, O. Y., & Zinevych, V. M. (2020). Intensyvnyist rostu pomisnykh yahniat F1, oderzhanykh vid vitsematok askaniiskoi miaso-ovnovoi porody z krosbrednoiu ovnoiu ta baraniv porody dorper [The intensity growth of crossbred lambs F1 obtained from mating Ascanian Meat-and-Wool ewes with Dorper breed rams]. *Naukovyi visnyk «Askaniia-Nova» - Scientific Herald «Askania Nova»*, 13, 69-82 [in Ukrainian].

6. Plokhinskiy, N. A. (1969). *Rukovodstvo po biometrii dlya zootehnikov [Guide of biometrics for zootechnicians]*. Moscow: Kolos [in Russian].

7. Capistrac A., Margetin M., Spanic J., Bachyncova T. Milk production and morphological properties of udder in sheep of Tsigay breed and their crosses with Suffolk breed / A. Capistrac, // J Farm Anim. Sci. 1997. Vol. 30. Pp. 110–18.

8. Dăăban S., Geor- gescu B., Pădeanu I., Pascal C. Genetic resource of Romania and young ovine meat production. USAMV Cluj–Napoca Bulletin. 2010. Vol. 67 (1–2). Pp. 157–162.

9. Duman L., Răducuă I., Ilişiu E., Marin A. Improvement of meat lamb production in Mures country by crossbreeding of local Tsigai breed with German Blackheaded breed / L. Duman, A.-M. Ciurea, V. Dreve, T. Bu- cătar // Scientific Papers. Series D. Animal Science. 2017. Vol. LX. Pp. 226–230.

10. Ilişiu E., Rău V., Miclea V., Rahmann G. Carcass Conformation and Tissue Composition of Tsigai and Crossbred Lambs by Suffolk and German Blackface Breeds. Bulletin UASVM Animal Science and Biotechnologies. 2011. Vol. 68 (1–2). Pp. 173–178.

11. Zeleke Tesema, Belay Deribe, Alemu Kefale, Mesin Lakew. Survival analysis and reproductive performance of Dorper x Tumele sheep. *Heliyon*. 2020. № 6. Pp. 1-5.